

Ограничаване на измамите при обществените поръчки – мисията е ВЪЗМОЖНА ...

Цветан Цветков - CIA, CGAP, CRMA,
заместник-председател на Сметната палата на
Република България

Парадигма на обществените поръчки

Ефективно и прозрачно разходване на публичните финанси при придобиване на активи и ползване на услуги

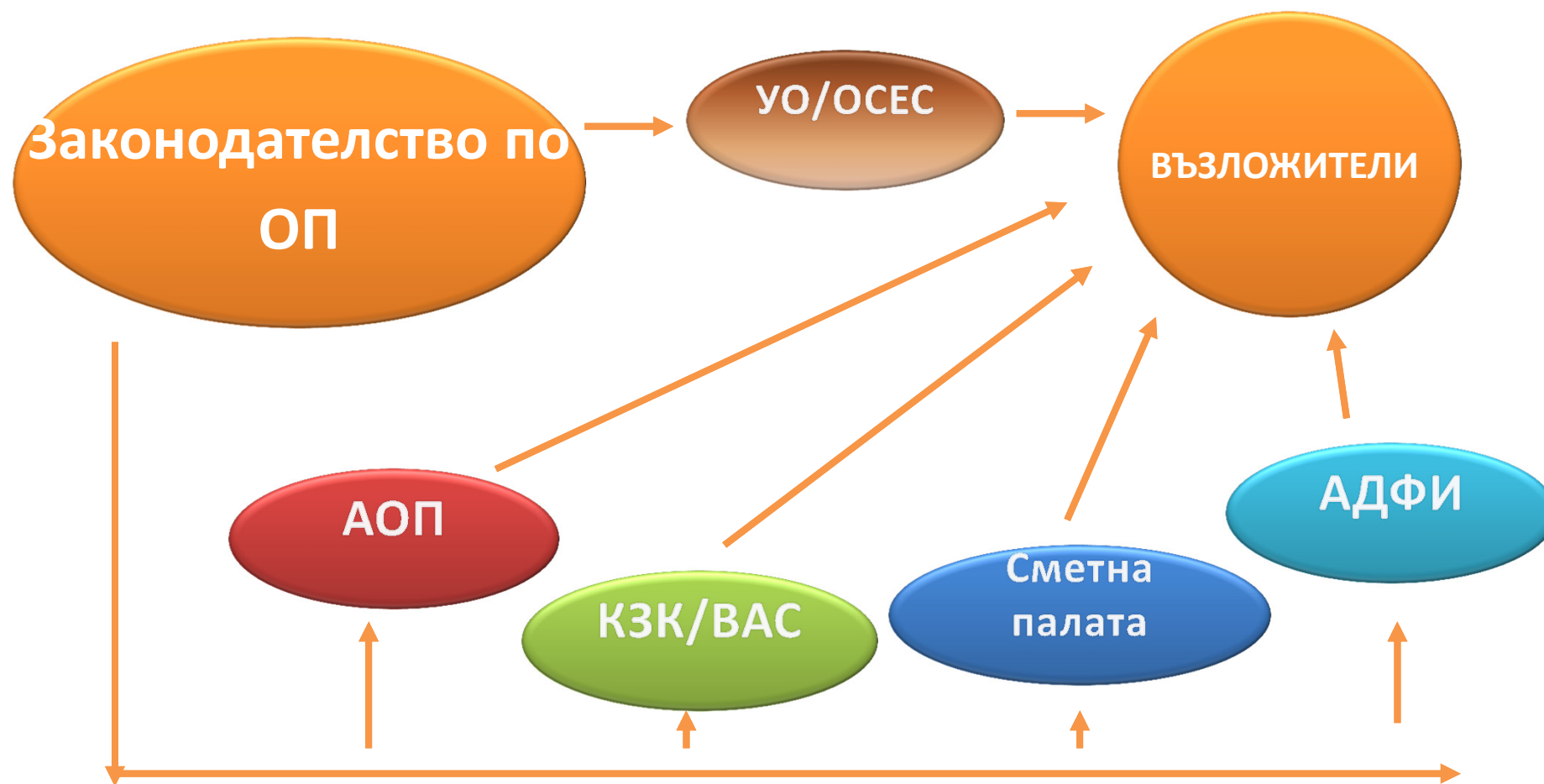

Принципи

- ✓ **Публичност и прозрачност;**
- ✓ **Свободна и лоялна конкуренция;**
- ✓ **Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;**
- ✓ **Законосъобразност;**
- ✓ **Ефективност;**
- ✓ **Ефикасност;**
- ✓ **Икономичност.**

Контролни органи

Отговорни за ограничаване на измамите в организациите

Ръководителите на бюджетните организации са отговорни за предотвратяване и разкриване на измамите.

Всички участници в процеса по планиране, възлагане на обществени поръчки и изпълнение на сключените договори:

- Юристи или обособени звена по обществени поръчки – провеждане на поръчките в съответствие на законодателството;
- Финансовите контрольори – упражняват предварителен контрол за законосъобразност;
- Вътрешните одитори - оценяват риска от измами и начина, по който се управлява.

Роля на Сметната палата

(1)

- Сметната палата осъществява контрол по изпълнение на ЗОП и налага административни наказания при установени съставомерни нарушения.
- Идентифицирането и разкриването на измами е част от одита на възложителя на ОП, но не и отделен вид одит, насочен само и единствено към разкриване и разследване на измами.
- Одиторите от Сметната палата идентифицират и докладват данни за извършени измами, без да имат преки отговорности и задължения да разкриват и разследват измамите.

Роля на Сметната палата (2)

- Оценка на състоянието на системите за финансово управление и контрол, включително свързани с възлагане на ОП.
- Даване на препоръки за подобряване на дейността, вкл. упражняване на контрол по изпълнение на препоръките.
- Налагане на санкции при установяване на нарушения по прилагане на ЗОП.
- Уведомяване на АОП за установени нарушения с цел инициране на промени в законодателството.
- Сезиране на прокуратурата при наличие на данни за извършени престъпления или АДФИ при установяване на финансови нарушения.

Отличителни белези

МСВОИ 1003

Разлики между:

- "Измама"
- "Нередност"
- "Грешка"
- "Несъответствие"

Преднамерено действие на едно или повече лица – умисъл

Използване за заблуда, изопачаване на факти, неверни твърдения и др.

Придобиване на несправедливо или незаконно предимство или облага, претърпени вреди и загуби

Единствено окончателно решение на съдебен орган квалифицира подозрението за измама като действителен случай на измама.

Характерни нарушения

(1)

- ✓ Разделяне на обществените поръчки, прилагане на по-облекчен режим на възлагане или непроведени процедури за възлагане на обществени поръчки – 12 %;
- ✓ Не е приложен редът за възлагане с публична покана - 6%;
- ✓ Поставяне на ограничителни или дискриминационни критерии за подбор и такива, които фаворизират определен кандидат – 19%;
- ✓ Смесване на критерии за подбор с показатели за оценка на офертите, недопустими показатели за оценка при “икономически най-изгодна оферта” – 4%;

Характерни нарушения

(2)

- ✓ Неоснователно отстранени/допуснати участници, които не отговарят на изискванията на възложителя – 9%;
- ✓ Неизискване на писменна обосновка по чл. 70 от ЗОП при наличие на основание за това – 3%;
- ✓ Неизпращане в срок на информация в РОП или ОВ на ЕС – 26%;
- ✓ Увеличаване на обема и количеството на дейностите при изпълнение на поръчката.

Измамата като разновидност на нарушението

Облага за възложителя -
Предпоставки за получаване
на нерегламентирани
плащания на определени
служители.

Облага за изпълнителя -
Приемане и заплащане на
неизвършена работа и
услуги.

Фактори за успех

- Поддържане на отношение на професионален скептицизъм, отчитайки възможността за измама, критична оценка на одитните доказателства.
- Одитни процедури, свързани със съмнения за извършени измами следва да се изпълняват с известна непредсказуемост/внезапност.
- Прилагане на тестове по същество, за да се даде възможност за събиране на достатъчни, надеждни и уместни одитни доказателства, които са годни за съда.
- Индикацията за измама да не се съобщава на одитирания обект, за да се гарантира запазването на доказателствата.
- Правно становище, потвърждаващо или отхвърлящо данните за измама.

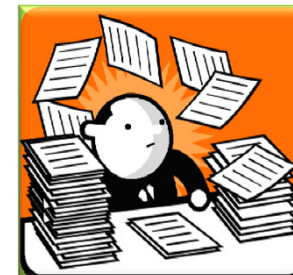
Негативно влияние

- ✓ Конфликт на интереси или други отношения на свързаност между одиторите и одитираните обекти;
- ✓ Нерегламентирани контакти на членовете на одитния екип с отговорни длъжностни лица от одитирания обект;
- ✓ Случаи на “срастване” между одиторите и одитираните обекти поради непоследователно прилагане на правилата за ротация на одитните екипи;
- ✓ В екипа за изпълнение на одитната задача да не са включени одитори с необходимата експертиза за разкриване на измами.

Благоприятна среда за измами

- ✓ Не се извършва планиране на необходимостта и потребностите от провеждане на процедури по обекти, стойности и срокове на откриването им;
- ✓ Не са определени конкретни длъжностни лица за контрол на изпълнението на договорите;
- ✓ Използване на неквалифицирана външна консултантска помощ;
- ✓ Невключване в договорите на клаузи за неустойки, за да се защити интересът на организацията.

.... ако ръководството е склонно към нарушения, служителите го приемат за редно

Индикатори

- ✓ Изпълнителят е юридическо лице, открито непосредствено преди откриване на процедурата;
- ✓ При поставяне на въпроси за хода на процедурата служителите стават раздразнителни;
- ✓ Изпълнителят често сменя банковите си сметки;
- ✓ Висок стандарт на живот, неотговарящ на реалните доходи на отговорните лица;
- ✓ Изпълнителят е бивш служител;
- ✓ Изпълнителят има договори за сходни дейности в същата организация;
- ✓ Плащания без наличие на приемо-предавателни протоколи.

Индикатори

- ✓ Извършени разходи за неизпълнени дейности;
- ✓ Надактувани строително-монтажни работи;
- ✓ Поетапни плащания или аванси, изплащани в по-голям размер от договорения;
- ✓ Условиата на поръчката насочват към конкретен изпълнител;
- ✓ Компилация от много отделни допустими условия, които в своята съвкупност имат дискриминационен характер;
- ✓ Непълна техническа спецификация.

Мисията е възможна ...

- ✓ **Трайно установена правна рамка по ОП .**
- ✓ **Ясно определени функции на служителите и ръководителите и етична мотивация.**
- ✓ **Компетентност на ангажираните с възлагането на обществени поръчки служители и на контролните органи.**
- ✓ **Точни указания за оценка на офертите и добре разработени технически спецификации.**

Мисията е възможна ...

- ✓ Координация между контролните институции и ясно разграничаване на правомощията им.
- ✓ Контролни дейности, адресирани към ръководството – решенията му да подлежат на предварителен контрол за законосъобразност.
- ✓ Обществена нетърпимост към корупцията и неизбежност на наказанията при констатирани отклонения.

Благодаря за вниманието!

